

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG

PHAN THỊ ĐỖ QUYÊN

**NGHIÊN CỨU ẢNH HƯỞNG CỦA HÀNH VI
ĐIỀU CHỈNH LỢI NHUẬN ĐẾN TÍNH THÔNG TIN
CỦA GIÁ CỔ PHIẾU TẠI VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Đà Nẵng, 2018

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG

PHAN THỊ ĐỖ QUYÊN

**NGHIÊN CỨU ẢNH HƯỞNG CỦA HÀNH VI
ĐIỀU CHỈNH LỢI NHUẬN ĐẾN TÍNH THÔNG TIN
CỦA GIÁ CỔ PHIẾU TẠI VIỆT NAM**

Chuyên ngành : Kế toán

Mã số : 62.34.03.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN:

- 1. PGS.TS. Nguyễn Mạnh Toàn**
- 2. TS. Đặng Tùng Lâm**

Đà Nẵng, 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu độc lập của riêng tôi, các dữ liệu, lập luận, phân tích, đánh giá và kết quả trong luận án là trung thực.

Tôi hoàn toàn chịu trách nhiệm về những nội dung đã trình bày trong luận án này.

Tác giả luận án

PHAN THỊ ĐỖ QUYÊN

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của luận án	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	5
3. Câu hỏi nghiên cứu	6
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	6
5. Cách tiếp cận và phương pháp nghiên cứu	7
6. Khung nghiên cứu của luận án	8
7. Đóng góp của luận án	9
8. Kết cấu của luận án.....	10
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU VÀ CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ MỐI QUAN HỆ GIỮA HÀNH VI ĐIỀU CHỈNH LỢI NHUẬN VÀ TÍNH THÔNG TIN CỦA GIÁ CỔ PHIẾU	11
1.1. Tổng quan về tính thông tin của giá cổ phiếu	11
1.1.1. Khái niệm về tính thông tin của giá cổ phiếu	11
1.1.2. Ý nghĩa của tính thông tin của giá cổ phiếu.....	12
1.1.3. Đo lường tính thông tin của giá cổ phiếu.....	13
1.1.4. Các nhân tố ảnh hưởng đến tính thông tin của giá cổ phiếu	15
1.2. Tổng quan về hành vi điều chỉnh lợi nhuận	24
1.2.1. Định nghĩa về hành vi điều chỉnh lợi nhuận	25
1.2.2. Động cơ của hành vi điều chỉnh lợi nhuận	26
1.2.3. Các lý thuyết giải thích cho hành vi điều chỉnh lợi nhuận	29
1.2.4. Cơ sở của hành vi điều chỉnh lợi nhuận.....	32
1.2.5. Các khuynh hướng và kỹ thuật điều chỉnh lợi nhuận	34
1.2.6. Các mô hình biến đổi tích đo lường hành vi điều chỉnh lợi nhuận	39
1.3. Các nghiên cứu về ảnh hưởng của hành vi điều chỉnh lợi nhuận đến tính thông tin của giá cổ phiếu	49
1.4. Kết luận chung về các công trình nghiên cứu thực nghiệm về tính thông tin của	

giá cổ phiếu & khoảng trống nghiên cứu.....	53
1.5. Kết luận.....	55
CHƯƠNG 2. THIẾT KẾ NGHIÊN CỨU.....	57
2.1. Giả thuyết về ảnh hưởng của hành vi điều chỉnh lợi nhuận đến tính thông tin của giá cổ phiếu.....	57
2.2. Mô hình nghiên cứu	61
2.3. Đo lường các biến nghiên cứu	61
2.3.1. Tính thông tin của giá cổ phiếu.....	61
2.3.2. Hành vi điều chỉnh lợi nhuận	64
2.3.3. Biến kiểm soát.....	66
2.4. Dữ liệu nghiên cứu	68
2.5. Xử lý dữ liệu nghiên cứu.....	70
2.6. Kết luận.....	71
CHƯƠNG 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	73
3.1. Kết quả đo lường tính thông tin của giá cổ phiếu của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam giai đoạn 2007-2014.....	73
3.1.1. Đặc trưng về tính thông tin của giá cổ phiếu của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam giai đoạn 2007-2014.....	73
3.1.2. Phân tích biến động tính thông tin của giá cổ phiếu của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam giai đoạn 2007-2014.....	77
3.2. Kết quả đo lường hành vi điều chỉnh lợi nhuận của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam giai đoạn 2007-2014.....	84
3.2.1. Đặc trưng về hành vi điều chỉnh lợi nhuận của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam giai đoạn 2007-2014	84
3.2.2. Phân tích biến động hành vi điều chỉnh lợi nhuận của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam giai đoạn 2007 - 2014.....	85
3.3. Kiểm định ảnh hưởng của hành vi điều chỉnh lợi nhuận đến tính thông tin của giá cổ phiếu của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam giai đoạn 2007 - 2014.....	98

3.3.1. Thống kê mô tả các biến nghiên cứu của mô hình kiểm định ảnh hưởng của hành vi điều chỉnh lợi nhuận đến tính thông tin của giá cổ phiếu.....	98
3.3.2. Ảnh hưởng của hành vi điều chỉnh lợi nhuận đến tính thông tin của giá cổ phiếu.....	100
3.3.3. Kiểm định sự bền vững của kết quả nghiên cứu.....	103
3.4. Kết luận.....	108

CHƯƠNG 4. MỘT SỐ KHUYẾN NGHỊ ĐỐI VỚI CÁC BÊN LIÊN QUAN

4.1. Khuyến nghị đối với cơ quan quản lý nhà nước	110
4.2. Khuyến nghị đối với nhà quản trị công ty	113
4.3. Khuyến nghị đối với nhà đầu tư.....	114

KẾT LUẬN	116
-----------------------	-----

DANH MỤC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ

TÀI LIỆU THAM KHẢO

PHỤ LỤC

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

DA	Biến độn tích tùy ý
ĐCLN	Điều chỉnh lợi nhuận
ĐLC	Độ lệch chuẩn
GTTB	Giá trị trung bình
HNX	Sở Giao dịch Chứng khoán Hà Nội
HOSE	Sở Giao dịch Chứng khoán TP. Hồ Chí Minh
NDA	Biến độn tích không tùy ý
Non_syn	Tính thông tin của giá cổ phiếu
SL	Số lượng
TP	Thành phố

DANH MỤC CÁC BẢNG

Số hiệu	Tên bảng	Trang
2.1.	Số lượng công ty theo ngành và năm nghiên cứu của các công ty niêm yết trên hai Sở Giao dịch Chứng khoán TP. Hồ Chí Minh và Sở Giao dịch Chứng khoán Hà Nội trong khoảng thời gian 2007-2014	68
2.2.	Số lượng quan sát của các biến nghiên cứu của các công ty niêm yết trên hai Sở Giao dịch Chứng khoán TP. Hồ Chí Minh và Sở Giao dịch Chứng khoán Hà Nội trong khoảng thời gian 2007-2014	69
3.1.	Thống kê mô tả tính thông tin của giá cổ phiếu của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam giai đoạn 2007-2014	73
3.2	Tổng hợp giá trị trung bình tính thông tin của giá cổ phiếu của các nước đang phát triển	74
3.3.	Bảng phân vị cho các biến đo lường tính thông tin của giá cổ phiếu của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam giai đoạn 2007-2014	76
3.4.	Tổng hợp tính thông tin của giá cổ phiếu theo năm nghiên cứu của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam giai đoạn 2007-2014	77
3.5.	Tổng hợp tính thông tin của giá cổ phiếu theo Sở Giao dịch chứng khoán của các công ty niêm yết giai đoạn 2007-2014	79
3.6.	Tổng hợp tính thông tin của giá cổ phiếu theo ngành của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam	81
3.7.	Bảng phân vị cho biến dồn tích tùy ý (DA) đo lường hành vi điều chỉnh lợi nhuận của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam	84

Số hiệu	Tên bảng	Trang
3.8.	Tổng hợp biến động tích lũy đo lường hành vi điều chỉnh lợi nhuận của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam	87
3.9.	Tổng hợp biến động tích lũy đo lường hành vi điều chỉnh lợi nhuận theo ngành	89
3.10.	Tổng hợp biến động tích lũy đo lường hành vi điều chỉnh lợi nhuận của các công ty niêm yết trên hai Sở Giao dịch chứng khoán Hà Nội (HNX) và Sở Giao dịch chứng khoán TP Hồ Chí Minh (HOSE)	93
3.11.	Thống kê mô tả các biến nghiên cứu	98
3.12.	Ma trận hệ số tương quan	99
3.13.	Hành vi điều chỉnh lợi nhuận và tính thông tin của giá cổ phiếu	102
3.14.	Hành vi điều chỉnh lợi nhuận và tính thông tin của giá cổ phiếu (Kiểm soát biến trễ phụ thuộc trong mô hình)	104
3.15.	Hành vi điều chỉnh lợi nhuận và tính thông tin của giá cổ phiếu (Kiểm soát ảnh hưởng cố định Sở Giao dịch)	105
3.16.	Hành vi điều chỉnh lợi nhuận và tính thông tin của giá cổ phiếu (Kiểm soát ảnh hưởng cố định công ty)	107

DANH MỤC CÁC HÌNH

Số hiệu	Tên hình	Trang
1	Khung nghiên cứu của luận án	8
3.1.	Biến động của tính thông tin giá cổ phiếu của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam giai đoạn 2007-2014	78
3.2.	Biến động tính thông tin của giá cổ phiếu của các công ty niêm yết trên Sở Giao dịch Chứng khoán TP Hồ Chí Minh và Sở Giao dịch Chứng khoán Hà Nội	80
3.3.	Số lượng công ty niêm yết điều chỉnh lợi nhuận	86
3.4.	Mức độ điều chỉnh lợi nhuận của các công ty niêm yết	86
3.5.	Mức độ điều chỉnh lợi nhuận của hai Sở Giao dịch Chứng khoán Hà Nội (HNX) và Sở Giao dịch Chứng khoán TP Hồ Chí Minh (HOSE)	95
3.6.	Số lượng công ty niêm yết điều chỉnh lợi nhuận trên Sở Giao dịch Chứng khoán Hà Nội	96
3.7.	Mức độ điều chỉnh lợi nhuận của các công ty niêm yết trên Sở Giao dịch Chứng khoán Hà Nội	96
3.8.	Số lượng công ty niêm yết điều chỉnh lợi nhuận trên Sở Giao dịch Chứng khoán TP Hồ Chí Minh	97
3.9.	Mức độ điều chỉnh lợi nhuận của các công ty niêm yết trên Sở Giao dịch Chứng khoán TP Hồ Chí Minh	97